

Aan: Vaste Kamercommissie voor SZW

Datum: 25-01-2024

Kenmerk: 24-003

Onderwerp: Armoede en schulden

Contact: Mirjam Drost (MIND, 06-81495828) of Joeri Redder-Veen (deNLggz, 06-39837495).

Geachte leden van de Vaste Kamercommissie voor SZW,

Op donderdag 1 februari debatteert u met minister Schouten in het commissiedebat Armoede- en schuldenbeleid. Met deze brief vragen de Nederlandse ggz en MIND aandacht voor het belang van goede armoede-/schuldenbestrijding ter bevordering van de gezondheid van mensen met psychische klachten. Niet alleen zodat de psychische klachten niet erger worden, maar ook ter voorkoming van zulke klachten bij hen die daar nog geen last van hebben.

Factsheet ‘Financiële situatie van mensen met ernstige psychische aandoeningen’

Onlangs heeft Trimbos de factsheet [‘Financiële situatie van mensen met ernstige psychische aandoeningen’](#)¹ gepubliceerd. Deze is tot stand gekomen door enquête-onderzoek onder de leden van het landelijke panel voor mensen met psychiatrische problematiek. Het bevestigt de samenhang tussen psychische klachten en geldzorgen zoals in de afgelopen jaren [keer op keer is bevestigd](#)² Zorgelijk, ook omdat mensen met schulden [twee keer zo vaak suïcidale gedachten hebben dan mensen zonder schulden](#).³ Om dit aan te pakken zijn er meerdere oplossingsrichtingen. De Nederlandse ggz wees u vorige week in haar brief al bij het arbeidsmarktbeleid debat dat goede ondersteuning richting en investeren in een inclusieve arbeidsmarkt van groot belang zijn. Echter kan de problematiek soms zo groot zijn dat men niet in staat is om (volledig) te werken om in eigen inkomen te voorzien. In deze brief gaan we specifiek in op een aantal conclusies op het gebied van inkomensondersteuning of schuldenbeleid die vragen om ingrijpen vanuit het kabinet of het parlement. Wij brengen deze hieronder graag onder uw aandacht.

1. Ruim de helft van de panelleden heeft een inkomen onder de armoedegrens.

Eén op de vijf panelleden heeft geen financiële buffer en eveneens één op de vijf geeft aan bijna alleen nog maar aan de financiële situatie te kunnen denken. De panelleden met financiële zorgen, ervaren ook meer last van hun psychiatrische klachten. Het grootste deel van de panelleden bezuinigt op energieverbruik, kleding en boodschappen, maar ook op hobby's, cultuur, sport en andere zaken die participatie bevorderen. Dit is een zorgelijke ontwikkeling, omdat juist de mensen met psychiatrische problemen zich al in gemarginaliseerde positie begeven.

Kan de minister aangeven of er bij het bestaanszekerheidsdossier expliciet wordt gekeken naar deze doelgroep? Worden er specifieke maatregelen getroffen?

---

¹ [Financiële situatie van mensen met ernstige psychische aandoeningen - Trimbos-instituut](#)

² [Relatie tussen armoede en mentale problemen opnieuw bevestigd - GGZ Totaal](#)

³ [Schulden & Suïcidepreventie - Samen Minder Suïcide \(samenmindersuicide.nl\)](#)

2. **40% van de ondervraagden weet niet waar deze moet aankloppen voor inkomensondersteuning**

Uit de factsheet blijkt dat 40% van de ondervraagden niet weet waar deze moet aankloppen voor inkomensondersteuning. Mensen zouden bijvoorbeeld terecht kunnen bij de gemeente, het UWV, het SVB, de belastingdienst en/of een combinatie van deze. Het feit dat de verschillende vormen van inkomensondersteuning ook nog op elkaar inwerken maakt dit niet overzichtelijker. Onder andere vanwege de toeslagenaffaire zijn mensen het aanvragen van toeslagen ook spannend gaan vinden. Schaamte is een andere, veel voorkomende reden om geen hulp te vragen. Tezamen met het maatschappelijk stigma dat nog te vaak rust op psychische aandoeningen, maakt dit de drempel voor het aanvragen van inkomensondersteuning te hoog.

Erkent de minister de rol van schaamte en stigma bij aanvragen van inkomensondersteuning? Zo ja, wat is de minister van plan hieraan te doen?

Het kabinet erkent de conclusie dat het sociale zekerheidsstelsel in Nederland complex is, in haar reactie op het eindrapport van de Commissie Sociaal Minimum <https://open.overheid.nl/documenten/a434ffdd-2aca-4a04-846e-127f3b62d525/file>⁴: “Het stelsel van het sociaal minimum moet voorspelbaarder, toegankelijker en minder complex worden, omdat deze complexiteit een van de redenen is waardoor mensen in de problemen komen.” Aan het programma VIM (Vereenvoudigd Inkomensondersteuning voor Mensen) is opdracht gegeven om langetermijnsce­nario’s op te stellen voor een vereenvoudigd stelsel. Daarnaast wordt een pro-actief toekenningsbeleid van regelingen voorgesteld als beleid voor op de langere termijn. Uit het [SEO-rapport Sociaal minimum, beschrijvende analyse in vijf landen](#),⁵ blijkt dat België en Denemarken bepaalde regelingen automatisch verstrekken. Dit zorgt voor veel minder niet-gebruik en minder armoedeproblematiek.

Is de minister van mening dat het automatisch verstrekken van bepaalde regelingen een goede oplossing kan zijn voor de armoedeproblematiek?

Zo ja, Wat is dan nodig voor een pro-actief (geautomatiseerd) toekenningsbeleid van inkomensondersteunende regelingen en waarom zou dit niet morgen al kunnen?

Zo niet, waarom niet en welke andere stappen worden er gezet om het aanvragen van uitkeringen en regelingen zo eenvoudig mogelijk te maken?

3. **Rijksincassovisie**

Naast moeite met toegang tot inkomensondersteuning blijkt ook uit de factsheet dat schulden een grotere rol spelen bij mensen met psychiatrische problematiek. DeNLggz en MIND zijn blij dat het kabinet werk maakt van een meer maatschappelijk verantwoord incassobeleid, waarin verschillende overheidsinstanties samen optrekken waar het gaat om het innen van schulden en het toepassen van maatwerkoplossingen. De burger heeft grote behoefte aan overzicht in de schulden en we juichen het idee van het publiceren van een vorderingenoverzicht op mijnoverheid.nl dan ook toe.

⁴ [Een zeker bestaan - Naar een toekomstbestendig stelsel van het sociaal minimum \(overheid.nl\)](#)

⁵ <https://open.overheid.nl/documenten/b0ce5349-b05c-4c93-94cf-dd428b4f77f6/file>

Aanvullend vragen wij u de minister op te roepen om

- **Schulden bij betalingsachterstanden niet meer te verhogen, want deze druk leidt niet tot meer betalen maar wel tot meer stress en vergroting van de problematiek.**
- **Het schuldhulpverleningsbeleid sterk te vereenvoudigen en eerder over te gaan tot kwijtschelding van schulden, ook bij postorderbedrijven.**
- **Bedrijven te verplichten om alleen zonder betalen te bestellen als iemand niet BKR geregistreerd is.**
- **Aanpakken voor vroegsignalering van schulden landelijk uit te rollen**

Bij nieuwe inkomensondersteuningsregelingen en verandering van beleid is het belangrijk om dit ook te laten landen bij de professionals in de ggz, zodat zij de cliënten die zij begeleiden daarop kunnen wijzen. Tevens is het belangrijk om inwoners te wijzen op, en toegang te bieden tot, onafhankelijke cliëntenondersteuning. Zodat altijd laagdrempelig om ondersteuning kan worden gevraagd wanneer regelingen nog te complex en ingewikkeld zijn om aan te vragen.

Wij hopen dat de kamer en het kabinet het belang zien van betere inkomensondersteuning en schuldenbeleid om de problematiek niet te verergeren. Wij vertrouwen erop dat bovenstaande u van dienst is bij de voorbereiding van dit debat. Voor nadere vragen over deze brief kunt u terecht bij de adviseurs public affairs, Mirjam Drost (MIND, 06-81495828) of Joeri Redder-Veen (deNLggz, 06-39837495).

Met vriendelijke groet,

Simone Melis
(adjunct)-directeur-bestuurder MIND

Jeroen Pepers
Directeur de Nederlandse ggz